

Dominika Żukowska

"W tym, który umacnia : księga pamiątkowa ku czci J.E. Ks. Bp. Prof. zw. Edwarda Ozorowskiego z okazji 25-lecia sakry biskupiej, 40-lecia kapłaństwa i 30-lecia pracy w AWSD w Białymstoku", red. Józef Zabielski, Białystok 2004 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 42/2, 218-221

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w języku niemieckim o potrzebie zmian w Kościele. Po tym oficjalnym spotkaniu z Uczelnią miało jeszcze miejsce spotkanie z profesorami i wykładowcami Uczelni w salonach rektorskich. Smutne było to, jak pisze prof. Bartnik, że zarówno na powitaniu, wykładzie i spotkaniu z profesorami, nieobecni byli wykładowcy filozofii chrześcijańskiej. *Lekceważą oni, jak pisze Bartnik, każdą teologię, a rodzaj najwyższej teologii widzą w tomizmie filozoficznym, mającym się składać z samych tez dogmatycznych i nieomylnych* (s. 119). Rahner zaś nie był „czystym tomistą”.

Książka pod redakcją K. Góździa – której szkice-artykuły stanowiły istotę Naukowego Sympozjum z okazji setnej rocznicy urodzin Rahnera – jest dla czytelnika pewnego rodzaju spotkaniem z osobą wielkiego teologa XX wieku. Spotkaniem z myślą, która kształtowała teologię ubiegłego stulecia. *Potrafił on, jak pisze Góźdz, w swoim myśleniu trafić do każdego człowieka, od prostego i dobrego człowieka wiary po wybitnego profesora ateistę. Potrafił on zrcześnie spiąć w jedno model jednego i drugiego człowieka* (s. 7-8).

W książce nie można pominąć szkicu-artykułu ks. W. Pęcherzowskiego – jest to interesujący i wyczerpujący biogram niemieckiego jezuitę.

Książka warta jest lektury, gdyż wprowadza nas w myśl wielkiego teologa, w myśl pozwalającą zrozumieć w sposób, jak się wydaje, najbardziej właściwy Tajemnicę Boga i Człowieka.

Na koniec warto wspomnieć, że w krypcie Kościoła Uniwersyteckiego (u Jezuitów) w Innsbrucku, w miejscu, gdzie pochowany jest Karl Rahner, codziennie znajdują się świeże kwiaty.

Józef Kulisz SJ

„W tym, który umacnia”. Księga Pamiątkowa ku czci J. E. Ks. Bp. Prof. zw. Edwarda Ozorowskiego z okazji 25-lecia sakry biskupiej, 40-lecia kapłaństwa i 30-lecia pracy w AWSO w Białymstoku, red. ks. Józef Zabiełski, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2004, ss. 357.

Znamienny tytuł prezentowanej pozycji to słowa Apostoła Pawła, które Jubilat przyjął jako swoje zawołanie biskupie. Niniejsza książka składa się z dwóch części, z których pierwsza przedstawia Osobę i dzieło Ks. Biskupa. Wieloletni rektor Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku, kierownik Katedry Teologii Dogmatycznej Małżeństwa i Rodziny na UKSW, kierownik Międzywydziałowej Katedry Teologii Katolickiej na Uniwersytecie w Białymstoku, wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Sankt Petersburgu i Papieskiego

Wydziału Teologicznego – Sekcji św. Jana Chrzciciela, to tylko niektóre z podejmowanych przez niego funkcji i zadań. Dość wspomnieć, że dorobek pisarski bp. Ozorowskiego obejmuje 1056 publikacji, w tym 19 książek.

Przedstawianą pozycję wzbogacają wspomnienia najbliższych Księdzu Biskupowi, jednego z jego pierwszych nauczycieli ks. Stanisława Piotrowskiego, przyjaciela ks. Mariana Cynka i M. Heleny Kamińskiej, przełożonej domu zakonnego Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Augustowie, gdzie powstało wiele jego artykułów i książek. Nie jest to więc suche streszczenie, ale bardzo osobliwe i ujmujące przedstawienie postaci ks. Biskupa jako przewodnika wiary, towarzysza modlitwy, oddanego przyjaciela, wytrwałego słuchacza i wreszcie przyjaznego dzieciom miłośnika długich spacerów.

Zasadniczą część omawianej pozycji stanowi zbiór artykułów dedykowanych Jubilatowi, przez kolegów, współpracowników, dawnych studentów i inne bliskie mu osoby. Trudno w tak krótkiej recenzji przedstawić szczegółowo każdy z dwudziestu trzech artykułów, a tym bardziej nie ośmielam się dokonywać ich oceny. Tę część książki rozpoczyna studium o. Jacka Salija na temat wypowiedzi św. Pawła Apostoła, „Kto dąży do biskupstwa, dobrego zadania pragnie” (1Tm 3,1) w interpretacji świętego Tomasza z Akwinu”.

Kolejne dwa artykuły ukazują bł. Jerzego Matulewicza jako wielkiego kontynuatora duchowości św. Franciszka Salezego, odnowiciela Kościoła litewskiego i życia zakonnego. Podczas gdy ks. Stanisław Urbaniński, w artykule *Wielki Bogiem na współczesne czasy bł. Jerzy Matulewicz*, ukazuje matulewiczowską koncepcję zjednoczenia z Bogiem poprzez cnotę miłości, tak ks. Lucjan Bałter przeprowadza wnikliwą analizę rozprawy doktorskiej Błogosławionego. Artykuł to szczególnie, ponieważ ukazuje ekumeniczny dialog katolicko-prawosławny w sto lat po opublikowaniu omawianej rozprawy. Lektura szczególnie fascynująca dla zainteresowanych stanem teologii dogmatycznej na progu XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem nauki o grzechu pierworodnym w obu Kościołach.

Twórcze, a zarazem bardzo aktualne spojrzenie na rolę, jaką odgrywa chrześcijaństwo w jednoczeniu i poszukiwaniu tożsamości Europy, jak również spojrzenie na problem globalizacji, której właściwym celem powinien być rozwój i zbawienie każdego człowieka, prezentują artykuły: ks. Andrzeja F. Dziuby, *Ekumeniczny wkład chrześcijaństwa w jedność Europy*, ks. Czesława Gładczuka, *Europejskie zakorzenienie człowieka* oraz ks. Dariusza Wojteckiego, *Globalizacja w świetle Katolickiej Nauki Społecznej*. Problematykę tę ubogaca Ks. Henryk Żukowski, który zajął się tematem *Biblii u podstaw kultury chrześcijańskiej w Europie*.

Książd Michał Sopoćko to druga, po bł. Jerzym Matulewiczu, wielka postać Kościoła wileńskiego, która pojawia się w tej książce. Świetny szkic poświęcony duchowości tego Sługi Bożego opublikował tu ks. Henryk Ciereszko.

Nie zabrakło również artykułu redaktora niniejszego tomu, ks. Józefa Zabielskiego. Autor dzieli się z czytelnikiem refleksją nad posługą kapłana – teologa, w kontekście powołania do życia w wierze. Studium, pogłębione źródłami biblijnymi, wydobywa cechy szczególne dobrego teologa. Z kolei ks. Mieczysław Olszewski, w artykule *Planowanie pastoralne w programach duszpasterskich Episkopatu Polski*, przedstawia różne spojrzenia na programy duszpasterskie.

Typowo prawniczy jest tekst ks. Wojciecha Góralskiego, *Przeszkoda małżeńska wieku w obowiązującym prawie kanonicznym: powszechnym i partykularnym polskim*. Analizowane tu kanony prawne opatrzone są jasnym i przenikliwym komentarzem. Przede wszystkim jednak wartość tego tekstu polega na pokazaniu, jak wielka jest troska Kościoła o to, by małżeństwa nie zawierały osoby o niewystarczającym rozeznanii i dojrzałości umysłowej. Odnotujmy ponadto artykuły ks. Tadeusza Syczewskiego, *Teologia obrzędów poświęcenia kościoła i ołtarza* oraz ks. Kazimierza Matwiejuka, *Liturgia w życiu konwersów cysterskich*. Konwersi byli to bracia laicy, którzy żyli w klasztorach, ale w wymiarze społecznym zajmowali miejsce pomiędzy mnichami a ludźmi świeckimi.

Tóm zawiera ponadto pracę ks. Adama Skreczko, *Nowa ewangelizacja zadaniem rodziny* i ks. Zbigniewa Snarskiego, *Życie duchowe diecezji na podstawie posynodalnej adhortacji Jana Pawła II „Pastores gregis”*, gdzie autor wypunktował elementy duchowego życia diecezji, które poddane są pasterskiej trosce biskupa.

Z kolei ks. Stanisław Strzelecki zastanawia się nad nauką o Bożej Opatrzności w perspektywie wciąż aktualnego dla człowieka cierpiącego pytania o prawdziwość i zasadność wiary w Bożą Opatrzność w świetle tylu przejawów zła.

Współczesne spojrzenie teologa na dogmat jest tematem wykładu ks. Andrzeja Proniewskiego. Autor analizuje istotę dogmatu pod kątem jego kościelności, naukowości i otwartości na współczesność.

Wschodnia tradycja chrześcijańska, a głównie jej wymiar antropologiczny, a więc pytanie o człowieka jako osoby stworzonej na obraz i podobieństwo Boga, jest tematem artykułu ks. Radosława Klimszy, *Antropologiczne podstawy teologii duchowości chrześcijańskiego Wschodu*. Wykład szczególnie ciekawy dla zainteresowanych spuścizną teologów prawosławnych minionego tysiąclecia.

Trzy kolejne artykuły dotyczą historii archidiecezji wileńskiej. Są to: *Próba korekty granic między archidiecezją wileńską i diecezją pińską* według ks. Tadeusza Krahela, historyczne spojrzenie na urząd i rolę *Kanclerza diecezjalnego w kapitule katedralnej wileńskiej w okresie przedrozbiorowym* oraz *Działalność synodalna biskupów wileńskich po Soborze Trydenckim*, ks. Andrzeja Kakańko.

Księgę pamiątkową kończą dwa artykuły z zakresu psychologii i socjologii: Lidii Dakowicz, *Nauczyciel jako przekaziciel i interpretator wartości w świadomości*

ności przyszłych nauczycieli oraz Andrzeja Dakowicza, który podjął temat *Relacji rodzinnych mężczyzn o różnym poziomie aktywności zawodowej*.

W sumie, książka ta jest niewątpliwie czymś znacznie więcej niż pamiątką jubileuszu Księdza Biskupa. Dla przyszłych badaczy zarówno dorobku bp. Edwarda Ozorowskiego, jak środowisk, które współtworzy, będzie istotnym punktem odniesienia. Przede wszystkim zaś jest ona wyrazem szacunku i wdzięczności za trud i oddanie Jubilata w spełnianiu powierzonej mu posługi biskupa i profesora.

Dominika Żukowska

Ignacy Bokwa, *Eschatologia znaczy pełnia*, Wydawnictwo Diecezjalne Sandomierz 2003, ss. 79.

Niewielka książeczka pt. *Eschatologia znaczy pełnia* (79 ss.), autorstwa Ks. Prof. UKSW dr. hab. Ignacego Bokwy, wydana przez Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu w sierpniu 2003 roku, jest siódmą publikacją tego autora, dotyczącą problematyki eschatologicznej w ujęciu szwajcarskiego teologa Hansa Ursa von Balthasara. Stanowi ona zbiór wykładów wygłoszonych przez Ks. Bokwę w 1999 roku dla członkiń Zgromadzenia Sióstr Wspomożycielek Dusz Czyścicówych w Sulejówku (s. 5). We wstępie autor zaznaczył, że bezpośrednim powodem wygłoszenia wykładów był problem aktualności charyzmatu i posłannictwa Zgromadzenia.

Czytelnika, choć trochę zaznajomionego z teologią, może na początek zaintrygować tytuł tej pozycji. Eschatologia jest przecież „nauką o rzeczach ostatecznych”. Okazuje się jednak po zapoznaniu z treścią, że sformułowanie tytułu nie jest bynajmniej wynikiem nieznamości języka greckiego u autora, lecz odzwierciedleniem zasadniczego przesłania teologii von Balthasara. Podejmując zadanie przedstawienia posłannictwa Zgromadzenia, Ks. Bokwa odwołał się do jego twórczości teologicznej jako źródła wielu inspiracji dla katolickiej eschatologii. Autor wyjaśnił w pierwszym rozdziale, wprowadzającym do problematyki („Katolicka eschatologia w XX wieku”), że eschatologia nie dotyczy ani „rzeczy”, ani tym bardziej „ostatnich”, czyli jakby mniej istotnych dla codziennego życia chrześcijanina. Nawiązując do zjawisk wskazywanych przez współczesnych teologów (Y.-M. Congar, K. Rahner, E. Troeltsch), zarysował również podstawowe kierunki rozwoju eschatologii w XX wieku. Świadczą one o nowym charakterze i statusie tej nauki teologicznej wśród pozostałych traktatów systematycznej dogmatyki (eschatologiczna koncentracja całej teologii, personalizacja, odkomologizowanie, chrystocentryzm).